

na veke hlapčevati in ne smemo postati svobodni. Nemci in Madžari nasprotujejo naši zahtevi zavoljo tega, ker nočejo še zanaprej igrati vloge gospodskih narodov, ostali narodi pa naj bi jim še nadalje hlapčevali in le njim s svojim znojem kupičili bogastvo. Nemeč in Madžar si domišljujeta, da sta ustvarjena samo za gospodstvo in bogastvo, Slovan pa za sužnja in revščino. Dosedaj je res bilo večinoma v veljavi to načelo. A od dne 30. maja 1917 naprej ne več! Mi Slovenci in Hrvatje smo enakovredni narod, mi nismo sinovi in hčere sužnjev, — ampak mi smo rojeni od svobodnih očetov in mater. Proč spomisleki, da je Nemeč ali Madžar več kot je Slovenec ali Hrvat: mi ne maramo več nemškega in madžarskega gospodstva! Prav je zapisal „Slov. Gospodar“ v svoji 38. številki, ki jo ravnokar čitam, da se hočemo boriti proti tistemu „veleizdajstvu“, ki hoče, da bi nam tuji gospodarili in komandirali.

Borba za združitev slovenskih in hrvatskih dežel je že stara. Že cesar Jožef je združil Stajersko, Koroško, Kranjsko in Goriško, cesar Napoleon je ustanovil Ilirijo in slani hrvatski ban Jelačić, rešitelj naše cesarske hiše leta 1848, je opetovano povdarjal in zahteval, da se morajo Hrvatje in Slovenci združiti politično, gospodarsko in državnopravno. A tako jasne in določene oblike še ta borba ni nikdar dobila kot ravno zdaj. Prosimo in rotimo slovenske in hrvatske poslance: Delujte krepko, neodnehajte, dokler ne dobimo združene Jugoslavije pod habsburškim orlom!

Ti pa, slovensko ljudstvo v domovini, pomni, kar ti pravi slovenski vojak slavnega slovensko-stajerskega 87. pešpolka, ki se je boril za Gorico, za Kras, za Grmačo, za Sv. Goro, za Sv. Gabrijela, ki je gledal smrti v oči v Srbiji in na severnih bojnih poljanah:

V združeni slovensko-hrvatski državi bomo sami med seboj in nam ne bodo več gospodovali. Tisti cesarski namestniki, okrajni glavarji, sodniki in vsi drugi tuji, ki vas sedaj v domovini tepejo z neusmiljenim bičem revkizicij, ki vam vsiljujejo odloke, odredbe in dopise v tujem jeziku in ki so vas v začetku vojske zapirali kakor kake roparje in morilce ter so posmehljivo gledali, kako je nahujskana druhal pljuvala po vas in vas tepla; ti tuji bodo morali izginiti s slovenske zemlje. Naši sinovi naj bodo naši uradniki, za tuje ne bomo več pridelovali kruha. Pošteni Nemci, nastanjeni v naših krajih, bodo sicer imeli pravico do svojih sol in do prostega razvoja, a šulferajn in Südmarka bosta morala izginiti. In ljudje moji, najveselejše pa bode za naš kmetijski narod, da bo v avstrijski Jugoslaviji kmet prišel do veljave. V sled krivde nam neprijaznih cesarskih namestnikov, nemških okrajnih glavarev in drugih uradnikov, dobivajo v naših krajih mesta vedno večjo moč nad kmetijskimi občinami. Če bi ta komanda tuje-uradnikov šla tako naprej, bi nemška in nemškutarška mesta polagoma popolnoma zagospodovala nad slovenskim kmetijskim ljudstvom. Pa tudi v verskem oziru bo v Jugoslaviji bolje. Po tujih-Nemcih se pri nas vedno

bolj širi verska mlačnost, nevera in odpadništvo. A naši bratje Hrvatje pa so veren narod in tako bode slovensko-hrvatsko združenje tudi v tem oziru rodilo dober sad.

Tako mislimo slovenski junaki na fronti o naši ustanavljanju se jugoslovanski državi, kateri bodo kraljevali slavni Habsburžani. Borimo se, dokler ne zmagamo: mi na fronti nad Lahom, vi voditelji naši pa nad tistimi, ki se branijo ustanovitve Jugoslavije!

M. B.

Popisovanja in rekviriranja.

Dandanes je že tako, da se mora skoro vsak mesec vsaka stvar popisati. Včeraj je bilo popisovanje svinj, jutri popisujemo ovce, nato popisovanje sadnega drevja, sena in slame itd. Oblasti se že same večinoma prav ne spoznajo, koliko vrst popisovanja je pravzaprav v teku. Srečni okraj, kjer okrajni glavarji popisovanja in rekviriranja ne odredijo z vso strogostjo in uradno natančnostjo. Kjer pa je popisovanje odredeno, se mu ne smemo protiviti ali ovirati delo popisovalnih komisij. Pač pa je naša pravica in dolžnost, da se varujemo škode. Nedavno je prišel v naše uredništvo mož in je tožil, da mu je glavarstvo predpisalo, naj odda 200 kg pšenice, a je pridelal samo 2 mernika, to je približno 90 kg. Mož ni bil navzoč, ko je žetveni komisar popisoval polja in mu je pripisal lepo sosedovo pšenico. Pri nekem drugem posestniku je komisija cenila, da je na dilljah 600 kg koruze. Posestnik ni bil navzoč in se je nemalo začudil, ko je dobil uradni poziv, naj odda 400 kg koruze. Poklical je župana in sosedu ter so koruzo stehali. Bilo je samo 365 kg. Takih slučajev je na stotine.

Bodite tedaj pri vsakem popisovanju navzoči, pokažite zaloge in prijazno podajte vse podatke, ki jih komisija od vas zahteva. Ko je s svojim delom pri vas gotova, tedaj jo vprašajte, kakšen uspeh je dosegla in ali ste oddaje oproščeni ali imate kaj oddati in koliko. To pojasnilo imate pravico zahtevati.

Če se vam zdi, da bi bili po tem, kar je komisija dognala, kaj prikrajšani, tedaj uljudno ugovarjajte in s komisijo še enkrat ugotovite, če se niso zaloge cenile previsoko. To je takoj na licu mesta lahko ugotoviti, ne pa pozneje, ko so zapisniki že odlašani in se na podlagi njih že uraduje. Ako ste kake pridelke sami pretehtali in veste, da vam jih je komisija cenila previsoko, tedaj ji povejte resnico, in, ako ne bi hotela tega uvaževati, zahtevajte, da se blago še enkrat na licu mesta pretehta.

Vsak poznejši ugovor morajo oblasti naravno da poslušati nekam nezaupljivo, ker je bil čas ugovorom takrat prikladen, ko se je popisovalo. Med sto pravičnimi kmeti se gotovo najde tudi kak nepravilčen in zato oblasti poznejšim ugovorom nerade verjamejo in tudi ne morejo verjeti, in nadaljnih preiskav nayažno ne dovolijo, ker je to v očigled pomanjkanju časa malokedaj mogoče in tudi ni poceni, obenem pa si morajo oblasti nehote misliti, da je pritožnik kaj od svojih zalog med tem časom že — poskril.

Iz teh razlogov jasno sledi, da je pač najbolje biti vedno pri vsakem popisovanju navzoč in če posestnik sam ne bi utegnil, ali ako je računati, da bi utegnil ob onem času biti z doma, tedaj naj o zalozah pouči ženo, odrasle otroke, sosedu ali kogarski-

bodi, najpametneje pa je, da ima take stvari napisane in shranjene tako, da jih lahko vsakdo popisovalni komisiji pokaže.

Dobro je tudi, da posestnik ve, koliko zrnja ali krompirja se mu mora pustiti za domačo rabo in za seme.

Krompirja, ki se sedaj popisuje in se ga bo v bližnjih dneh z vso naglico rekviriralo, ti morajo pustiti za vsako osebo 100 kg, za seme pa bolj sam najbolje vedel, koliko ga rabiš. Računamo, da si ga pridelal 45 meterskih stotov. Prehraniti imaš na dan 11 oseb, torej se mora pustiti vsaj 1100 kg za živež. Nasadil ga boš spomladi približno 1 hektar. Za to se ga računa 30 meterskih stotov. Ti pa imaš tudi pravico zahtevati, da ti ga pustijo nekaj meterskih stotov za izgubo. Do spomladi se ti ga bo namreč v kleti gotovo precej pokvarilo in segnilo. Odberi takoj ves slab, droben, nagrižen, nasekan in nagnit krompir. Teža se ti ne sme računati, ampak ga smeš porabiti za krmo živini. Konečni račun je ta-le: Za družino 1100 kg, za seme 3000 kg, za nadomestek za krompir, ki bo čez zimo segnil, 200 kg, t. j. 4300 kg. Ker si ga pridelal samo 45 mc, rabiš ga pa 43 mc, te nihče ne more siliti, da bi moral oddati več nego 200 kg. Napravite si tak račun in lahko se boste branili.

Žita se računa na mesec za osebo 10 kg. A tudi tukaj si lahko sam napraviš račun, koliko rabiš posameznih vrst zrnja za živež, koliko za seme. Poveljavnih določil se sme zadnje žito in ena četrtina koruze pokrmiti živini.

Najhujsa bo letos rekvizicija sena in slame. V sled grozne suše bo letos vsakemu kmetu, če mu tudi ne bi bilo treba nič oddati, na zimo zmanjkalo krme. In kaj bo sedaj? Vojaška oblast z vso resnostjo zahteva ogromne množine sena in slame. Samo mariborski sodni okraj bi moral oddati do 1. oktobra 104 vagone sena, za naslednjo dobo pa se zahteva še naknadnih 240 vagonov! Vojaška uprava grozi, da bo prišla s silo in bo kmetom odvzela seno in slamo. Najboljše je, da vsako bilko s polja in iz gozdov skrbno spravimo za zimo in da živino pridno gonimo na pašo.

Pri popisovanju in rekviriranju ne zavračajte krivde na župana ali na druge popisovalce. Ti niso nič krivi, ampak morajo izvršiti, kar jim oblast narekuje. Ponavljajmo pa še enkrat: Bodite pri vsakem popisovanju in rekviriranju sami zraven, vprašajte komisijo, kaj zahteva od vas in povejte odločno svoje ugovore in pomisleke, da se tako sami obvarujete škode.

Naše žrtve za domovino

V deseti soški bitki so padli naslednji slovenski prostovoljni strelci mariborskega bataljona: Budja Ivan, Ljutomer; Kolmanič Ivan, Sv. Jurij o. S.; Potočnik Alojz, Oplotnica; Sodek Anton, St. Ij pri Velenju; Potisk Jožef, Konjice; Stopar Anton, Ormož; Stamper Tomaž, St. Jurij ob južni žel.; Sošter Jakob, St. Jurij ob južni žel.; Kmetec Martin, Cirkovce; Tristan Franc, Braslovče; Hribernik Jožef, Ljubno; Šumen Maks, Sv. Križ nad Mariborom; J. Primožič; Simon Ladislav; Zorman Franc, iz okr. Ljutomer; Kurbus Franc, Sv. Anton v Slov. gor.; Javšovec Lovro, iz okraja Ljutomer; Zorko Maks, Krško; Jerič Albin, Sv. Jurij ob južni žel.; Skof Konrad, Oplotnica; Valenko Jožef in Hribar Anton, Sv. Križ pri Krškem.

Tekom dveh dni so došla iz italijanskega bojišča poročila, da so štirje vojaki iz župnije S v. L o-

LISTEK.

Vojni spomini

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Najine oči so se srečale; spoznal sem tiča, ki me je pred letom tako presneto potegnil in odrčal iz pesti. Judu je zdrknil pri tem pogledu bič iz roke. Spustil se je na kolena in prošil molodovaje:

„Milostni gospod! Prizanesi!“

Zavest, da se lahko maščujem po preteku enega leta, da bom izpolnil, kar sem prisegal v jezi, je me pogladila prijetno, kakor bi me ophaval lahen vetrič v poletni vročini. Nič mu nisem odpustil in prizanesel. Ukazal sem enemu izmed jezdecev, odinčiti mu na brežini del telesa toliko, da bom naštel do 25. Žid se je dri kot bi mu kožo snemal. A proti koncu je še samo grgraje prosjačil:

„Samo ne ubijte me ne!“

Ubil ga ni nihče, to pa je istina, da se ne bo nikdar več norčeval in šalil z avstrijskim častnikom. Iz tega doživljaja lahko uvidi vsakdo, da ni madžarski in gališki Žid samo goljuf, ampak tudi predrzno nesramen.

Istega dne, ko me je speljal Jud na led, pač nisem dobil v Bardiowu šampanjca. Kupil pa sem drugega vina v steklenicah, da smo proslavili majorev križec.

V postojankah nad Belaweze smo trpeli malo,

da, godilo se nam je vojaško dobro. Ostavila sta nas dva na vojni največja sovraga: mráz in glád. Ogrvala nas je že pomlad in za pod zob in za želodec smo dobivali dovolj. Ogréti, topli udje in poln želodec sta dve korenini vojaške sreče in zadovoljnosti.

Začetkom aprila so nas zopet dvignili iz prijetnih postojank in nas poslali preko Bardiowatna holme pred gališko vasjo Plehnarka, južno od svetovno znanih Gorlic. Tukaj smo zlezli v že pripravljene strelske jarké in gotóve kočure. Senčil nas je borov gozdiček, ki je bil lénno zasajen kot kak park. Pod tem gozdičem izvira voda in sicer kislá in mineralna. Slovaki so jo nazivali kvasna voda. Tako iz tega vreleca zajeta je bila dobra in okusna, da smo jo rajši pili kakor vojno kislico (vino). Našli smo tamkaj v bližini še pet drugih kislíh vrelecev, katerih voda je imela iz vsakega drug okus. Zgradili smo kopalnišče, da smo se kopali mi in moštvo. Pozidalo bi se lahko krasno letovišče, ki bi po rajski naravni legi in zdravilni vodi nadkriljevalo vse, kar sem jih videl do sedaj. Čudno, da se za te vrelece ni zmenil nikdo že v mirnih časih.

V teh postojankah so se vedli Rusi mirno. Niso nas plašili niti z artilerijo. Zaganjali so se pač tedaj na vso moč v naše črte pri Dukli. Na našem delu fronte so imeli slabejše moči in malo artilerije. Nad Plehnarko se nam je godilo tako dobro, da smo se strinjali vsi: Tako bi se pač bojevali in branili Avstrijo, če treba vedno!

Prepričani smo bili, da nas puste v tem rajsko lepem kraju dalje časa. Aprilsko vreme je bilo lepo in toplo, da bi bili lahko nočevali čisto na prostem. Naše vojaštvo se je bavilo tamkaj z obdelovan-

jem polja. Vsi naši konji so bili zaposleni pri delu na polju. Našim vojakom so bila ta dela v veliko zabavo in opravljali so jih vestno.

Mene je odposlal major k trenu s 60 pionirji, da bi zgradili hlev za naših 450 konj. Dobili smo od divizije desk in tramovja in lotili smo se dela. Stavili smo hleve v mnenju, da bomo morda še tukaj zimovali.

Med časom, ko smo gradili oni veliki hlev, pa sem imel priliko opazovati velikanske priprave k naši orjaški ofenzivi pri Gorlicah. Prav do zadnjega trenutka ni sumil nikdo izmed nas, kaj da se pravzaprav namerava. Toliko je znal presoditi vsakdo, da z našimi, tolikokrat prereditimi četami, stoječimi na fronti, ne moremo napadati. Po tolikih umikih in neuspehih smo izgubili vso zavest v našo moč. Nikdo ni verjel, da je sploh mogoče, kedaj zmagati nepremagljivega Goljata — Rusijo. O kakih novih in svežih armadah, ki so se zbirale tedaj za našo fronto, ni sumil, ni znal povedati nikdo. Menda ni bila nobena naših uspešnih ofenziv do zadnjih trenutkov tako tajno prikrita kakor ravno gališka. Vozili so noč na noč čisto nove havbice in možnarje. V vsako luknjo za fronto so naphali topov vseh kalibrov, kolikor je bilo sploh mogoče. Prihajal je vlak za vlakom s samo artilerijsko municijo. Dovažalo in zlažalo se je vse ponoči. Podnevu so pa vozile prazne garniture od Tarnówa proti Černovicam, kjer sta se zaganjala tedaj v rusko desno krilo zani oberstleutnant Papp in oberst Fischer. Ruski letalci so menili in javili, da prevažamo čete iz našega levega tojnega krila na desno, kjer so se bili tedaj srditi boji za posest Bukovine in njene prestolice, Černovi-